

SONUS FABER Olympica I vs. Olympica II

Srpen 2013 MJ

"V Sonus Faber vždycky věděli, jak zaútočit na smysly posluchačů, a zcela plánovitě těžili z inspirace italských truhlářů, po staletí vyrábějících klasicky krásné a řemeslně dokonalé kabinety hudebních nástrojů. Olympica v sobě spojuje nejen fantasticky vyvážené proporce a cit pro volbu materiálů, ale i přiznání technické stránky věci a až neuvěřitelnou kvalitu zpracování...."

Ďábel je skryt v detailech

Firma prezentuje novinkovou řadu Olympica jako poctu stavitelům divadla Olimpico v domovském městě Sonus Faber, tedy italské Vicenze. Popravdě řečeno, neshledávám mezi opulentní strukturou divadelní architektury a vzhledem novinkové série ani sebemenší podobnost – což je jen a jen dobře.

Bylo by nošením dříví do lesa vysvětlovat cokoli o historii Sonus Faber, jednoho z předních jmen mezi výrobci reprosoustav. Jedinou - relativně nedávnou a významnou - změnou pro firmu je, že Sonus Faber již není samostatnou jednotkou, ale součástí nadnárodní skupiny Fine Sounds, kam dnes patří i Audio Research, Wadia, Sumiko nebo McIntosh. Bez silného kapitálu se pořádný vývoj, distribuce a marketing dělat nedají, a pokud výrobce nechce skončit u kusové výroby, jinou možnost než být součástí většího celku ani nemá. Pro Sonus Faber přinesla akvizice Fine Sounds potřebnou stabilitu a firma je tak silnější, než kdykoli předtím. Odráží se to i v dravém vývoji a chuti přicházet s novinkami, navazujícími jednak na tradičně úchvatnou estetiku značky, jednak zúročující poslední technologické trendy – novotou vonící Olympica je tudíž šikovně namíchaným koktejlem obojího.

Esence krásy

Olympicu jsem poprvé viděl na vlastní oči na letošní mnichovské výstavě, kam přicestovala v rámci 'nulté' výrobní série a kde nehrála. Přesto vzbudila více rozruchu, než jakákoli jiná prezentovaná značka a není se čemu divit – každý má jiný vkus, ale pro mne je to ztělesnění ideálu jak má vypadat správná reprosoustava.

V Sonus Faber vždycky věděli, jak zaútočit na smysly posluchačů, a zcela plánovitě těžili z inspirace italských truhlářů, po staletí vyrábějících klasicky krásné a řemeslně dokonalé kabinety hudebních nástrojů. Určitou dávku 'krásna' nemohu upřít žádné reprosoustavě z jejich dílny, ale Olympica v sobě spojuje nejen fantasticky vyvážené proporce a cit pro volbu materiálů, ale i přiznání technické stránky věci a až neuvěřitelnou kvalitu zpracování.

Neumím si představit, že by po vizuálně-řemeslné stránce šly kabinety Olympicy udělat ještě nějak lépe. Na tomto místě by bylo dobré poznamenat, že Olympica *není* jedna reprosoustava, ale celá řada, rozlišená římskou číslicí. *Jednička* patří stojanovému modelu, *dvojka a trojka* jsou reprosoustavy sloupové, s odstupňovaným vnitřním objemem a počtem měničů. Estetika všech tří modelů je však identická.

S výjimkou kartáčovaného černě anodizovaného podstavce (Olympica I), popřípadě diagonálně do stran vybíhajících stabilizačních nožiček (Olympica II a III), jsou skříň ve znamení harmonie ořechové dýhy, černé kůže a hliníkových prvků. A nejen dýhy – horní a spodní deska je ořechový masiv a skříň jsou vícevrstvý sendvič překližky, namísto běžně využívané MDF.

Půdorysně jsou Olympicy odvozeninou tvaru 'lyry', který Sonus Faber používá u všech nových generací reprosoustav – včetně výborných levných Venere a nekřesťansky naceněné vlajkové lodi Aida. Nejde jen o designový prvek, různoběžnost a zakřivení všech stěn kabinetu umožňuje se lépe vypořádat se stojatým vlněním uvnitř reprosoustav a difrakčními problémy vně. Úhly sesazení sice nejsou až tak asymetrické jako u páně Serblinových Accordo, které v tomto ohledu působí snad až příliš netradičně, ale rovnoběžné stěny najdeme na Olympice prakticky jen dvě, a to horní desku a podstavu. Zbytek je už zcela v režii křivek a zkosení, okořeněných technologickými vychytávkami - za pozornost stojí zejména unikátní štěrbina basreflexu, která probíhá odshora až dolů podél délky kabinetů a vyúsťuje do strany. Záměrně nepíši jestli vlevo nebo vpravo, toto ponechává Sonus Faber zcela na posluchači a dispozicích poslechového prostoru, ve kterém budou Olympicy umístěny. Kombinací blízkosti stěn, natočení reprosoustav a určitým směrem pracujícího basreflexu si každý může reprodukcí částečně přizpůsobit svým uším. Štěrbínové porty jsou kryty perforovaným leštěným hliníkovým plechem, který vytváří zajímavý technicistní kontrast k jinak bezchybně saténově lakované ořechové dýze.

Ke stojanové Olympice I je naprosto nezbytný originální podstavec: skříň reproduktoru se k němu přitahuje přes kovovou manžetu dvěma šrouby, měniče se dostanou do správné výšky vzhledem k uším posluchače a podstavec vizuálně neruší, nýbrž doplňuje – zejména proto, že jeho noha je schovaná za napnutými nylonovými šňůrami shodnými s těmi, které schovávají ve formě typicky sonusovského rámečku i měniče. Rámeček je snadno odnímatelný, zůstanou však po něm v ořechu čelní desky nevzhledně vypadající otvory. Protože je totálně průzvučný, není ale ani důvod hrát bez něj, takže bych se jeho sundáváním netrápil.

Angličané mají jednu hezkou frázi '*the Devil is in the details*' (doslovně přeloženo *Ďábel je v detailech, Ed.*), což idiomaticky znamená, že je potřeba věci dotahovat do puntíku, aby se mohly zaskvít v celé své kráse. Olympicy mají takovýchto detailů hned několik. Kromě zmíněné 'binární' perforace mřížek basreflexu, připomínající děrný štítek, je to horní deska ozvučnic, vyvedená v černé kůži s prošitím a vyraženým logem Sonus Faber. Dalším detailem jsou filcem potažená dna kabinetů Olympicy I, pomáhající eliminovat interference vysokých frekvencí od podlahy. Dále Olympicy mají vlastní reproduktorové terminály s křídlatými maticemi, umožňujícími bi-wiring, a to dokonce i u stojanového modelu. A mají také vlastní sadu měničů, které si Sonus Faber nechává vyrábět podle svých specifikací - kde jinde než ve Skandinávii, kde to umějí nejlépe – a které se pochopitelně liší od běžné highendové konfekce.

Na výškách má v novince hlavní slovo hedvábí. 29mm 29XTR2 měnič s neodymovým magnetem je kombinací klasické kaloty a ring radiátoru, v hantýrce Sonus Faber nese označení DAD – Damped Apex Dome, 15cm středový reproduktor má membránu ze směsi papíru, kapoku a kenafu (to všechno je rostlinný materiál), a malý 18cm basový měnič Olympicy II a III je celulóza zpevněná z obou stran syntetickou pěnou kvůli dosažení dostatečné tuhosti, kterou se papír příliš nevyznačuje.

S touto výbavou začínají udávané frekvenční charakteristiky Olympicy I, II a III na 50, 40, potažmo 35 Hz, s citlivostí 87-90dB, podle modelu. Nahoře končí na 30 000 Hz. Reprosoustavy jsou specifikovány jako 4-ohmové; u Sonus Faber je impedance psaná na papíře obvykle skutečně hodnotou minimální, takže bych nečekal žádná překvapení s propady impedanční charakteristiky; pokud k nim však chcete použít elektronky, je na místě se ujistit, že zesilovač je schopný přes příslušné výstupní svorky pracovat stabilně do 4-ohmové zátěže.

Z papírových udajů je jasné, že spodní hranice frekvenčního rozsahu nijak nevybočují ze standardu - při poslechu byste vsadili poslední pětník na to, že Olympicy jdou *mnohem* hlouběji. A to platí zejména u stojanového modelu.

Sonus Faber Olympica I

Už při poslechu mé nejoblíbenější nahrávky, růžového šumu, který jsem použil jako součást procedury správného ustavení reprosoustav v poslechovém prostoru, získaly Olympicy I první kladné body. Jednak za schopnost vykouzlit fantómový zdroj zvuku přesně uprostřed a *současně* zcela zmizet ze zvukového pole, jednak za impresivní nízké kmitočty, které byly velmi přesvědčivé nejen svou vahou, ale i stupněm prokreslení. To se vzápětí projevilo na *Topsy Dicka* Hymana (STPH 006-2), kde jsem ani v nejmenším nijak zásadně nepostrádal vřelost a definici kontrbasu, navíc nadávkovaného velmi citlivě v proporcí ke zbytku swingového ansámblu. Tedy žádné prvoplánové přebasování 'na efekt', jen tlusté struny tvrdící muziku a nad tím velmi živá rytmika piana se skvěle zvládnutou hranicí mezi jeho úsečnou znělostí a bohatostí tónů kladívky rozeznívaných strun.

Hudba je v pojetí Sonus Faber Olympica I sytá a přiklání se k proteplenému konci emotivního spektra a lehounce preferuje okraje pásem, ale jen pouze mírně, na spodku fyziologicky tak, aby vynikl basový základ muziky, na vršku tak, aby se nahrávky víc rozsvítily a pěkně rozcinkaly. Je slyšet, že v Sonus Faber vědí, co posluchači chtějí, a dokáží reproduktor naladit ušima a přitom se příliš nezpronevřit předepsané neutralitě přednesu. Výsledkem tak je komerčně zajímavý zvukový blockbuster, který svou exhibicí zarazí právě včas, než recenzent začne přemýšlet o tom, jestli to tak má být. S poslechu si tak odnese zážitek, který má šťávu a schopnost v maximální míře strhnout a rozpohybovat nejen jeho nohy, ale i nohy od pohovky.

S dynamickým materiálem Michaela Ruffa (*Speaking in Melodies*, Sheffield Lab Ultra Matrix Processing, CD-35) uměly Olympica I i při vyšší hlasitosti na baskytaře vytvořit tlakovou vlnu, jejíž vibrace jsem cítil až hluboko v žaludku (ano, pořád mluvím o stojanových reprosoustavách) a přitom texturálně pořád basa patřila jednoznačně do první ligy. U výborných nahrávek, jako je tato, umí Olympica vytvořit velmi hmatatelnou rekonstrukci nahrávacího studia, i když konečná ambience je lehce přitlumenější a méně čitelná, než jsem zvyklý u referenčních reprosoustav. Trojdimenzionalita piana v *More Than You'll Ever Know* je parádní, zvuk romanticky nasycený a plný, nástupy i doznívání hřejivě rezonující a uvolnění pedálu je doslova nejen *vidět*, ale vzduch jako by současně na moment zamrzl – prostě nádhera.

Sonus Faber Olympica I vs Franco Serblin Accordo

Olympica I vyjde i se stojany na přibližně 145 tisíc, což je jen o něco méně, než člověk zaplatí za Serblinovy Accordo, které tak jsou jedním z přímých konkurentů. Obě reprosoustavy mají své kořeny ve stejné stáji, obě sdílejí celou řadu prvků a tak je na místě otázka, jak moc se od sebe liší. A protože byly k dispozici oba konkurenti, bylo možné je srovnat v přímém duelu.

Odpověď není úplně jednoznačná - rozdíly mezi oběma reprosoustavami budou *velmi* záležet na preferencích posluchače. Z toho i vyplývá, že charakterově jsou každá jiná.

Pokud jsem popisoval hebkou přítlumenost, která lehce zastírá ambientní detail v Olympice I, Accordo jsou transparentnější, a to o dost. Zvuk přes ně prostě více dýchá, pulsuje v okolí reprosoustav hlouběji a dál, prostor je otevřenější a komunikativnější. Frekvenční charakteristika Accordo má na spodku rychlý pokles a tak je hudba oproti Olympice zdánlivě více postavená na středech. Pokud obě soustavy srovnáme právě v tomto pásmu, ukáže se, že Olympica v množství informací středového pásma nijak za Accordo nezaostává, přesto mi například lidský hlas připadal přirozenější a barevnější ve smyslu počtu odstínů a texturálního detailu, nikoli ve smyslu zabarvenosti, právě přes Accordo. Olympica I zase Accordo nechává za sebou v celkovém temperamentu, ať už se to týká baskytary, která je přes Sonus Faber více strhující, nebo rytmiky bicích, kdy zvuk z Olympicy doslova detonuje a kde je Accordo mnohem opatrnější a limitované svými kompaktními rozměry.

Výškový Ragnar Lian v Accordo je nejspíš klíčový pro fakt, že u Serblina slyšíme více detailu – Olympica jej umí také, ale po svém a méně samozřejmě. Ne vše je však u Accordo idylické – jeho výhody začínají padat se zvyšující se hlasitostí, kdy přestává o něco dříve stíhat a Sonus Faber jej pak převálcuje svou výbušností. Nasadíme-li do bitvy pořádný rock (Ronnie James Dio, *The Last In Line*, Audio Fidelity, Steve Hoffmann Gold Remaster, AFZ 146), není zase až tak moc co řešit, protože Accordo, přes všechnu snahu, nemohou ani v nejmenším konkurovat nadupanému adrenalinovému stroji Sonusu – obě Olympicy očividně nemají problém dusot bicích a nabroušenou kytarovou smršť prohnat obývákem bez sebemenšího zaváhání. Při hodně hlasitém hraní se sice již objeví náznak agilnosti, ale to rozeberu později.

Případní zájemci se tak budou rozhodovat jen obtížně a pouze na základě muziky, která převládá v jejich domácích sbírkách, popřípadě podle velikosti prostoru a hlasitosti poslechu, který preferují. Accordo zůstává reprosoustavou pro fajnšmekry, Olympica I je žánrově univerzálnější a vyhoví i rockerům.

Sonus Faber Olympica I vs Sonus Faber Venere 1.5

Venere 1.5 nejsou konkurenti, při své ceně 30 tisíc za pár ani být nemohou. Jsou to ale zatraceně dobré monitory s výborným zvukem a žhaví kandidáti na titul „Výhodný nákup roku“ v kategorii stojanových reproduktorů. Jsou to však Sonus Faber a už slyším hlasy pídící se po tom, o kolik jsou vlastně Olympicy od nich lepší.

Na rozdíl od předchozího duelu je zvuková podobnost Venere 1.5 a Olympicy I až zarážející. Venere sdílí se svým dospělejším bráškou všechno, včetně dynamiky a basového temperamentu, a člověk jen nevěřícně kroutí hlavou, kde se to v těch malých skříňkách bere. Rozdíl v penězích, který zájemce zaplatí za Olympicu I, se tak nepromítne do odlišného charakteru zvuku - základní atributy zůstávají shodné – ale do stupně jeho vyrafinovanosti. Olympica I má lepší mikrodynamiku a umí lépe rozlišovat mikrodetail, což hladce plynoucí zvuk Venere 1.5 vnitřně rozčlení do podstatně složitějších a zajímavějších útvarů – efekt, který způsobuje, že neslyšíme jen strunu, ale i její chvění, ne jen zpěváka, ale i jeho nádech, ne jen trubku, ale i vzduch proudící nátrubkem a dosedání klapků... Jednoduše řečeno, tam kde je Venere 1.5 pořád ještě hifi, je Olympica I už high-endem.

Sonus Faber Olympica II

Větší model má oproti stojanovému navíc basový reproduktor a pochopitelně i větší vnitřní objem. Do naší olympijské hry Olympica II vnesla jeden důležitý prvek: nadhled. Náhled rovná se samozřejmě autorita, méně stresu, velkorysost a vypěstlost. Reprosoustava jako kdyby se musela méně snažit. Projevuje se to ve všech oblastech jejího života, nejmarkantněji snad v prostoru.

Scéna Olympicy II je velká a krásně třírozměrná, reprosoustavy samy mizí a nechávají před posluchačem otevřený průhled do studia nebo sálu. V laterálním (levoprávním) směru jsem nenašel ani stopu po jakémkoli vymezení, zvukové pole se rozprostírá i daleko vně obou sloupků, a i když není v extrémních polohách umístěn žádný nástroj, Sonus Faber tam roztáhnou šelesty, odrazy a další ambientní informace, tolik důležité pro to, aby reprodukce dostala punc reality a hudba rozlet. I hloubka nemá chybu, v relativně skromné poslechové místnosti jsem měl krásný přehled o tom, kdo z muzikantů kde stojí a co tam dělá. V podání prostoru je prostě Olympica opravdový olympijský šampion.

Je zajímavé, že větší Olympica II má na první poslech basu méně, než stojanový model. Tím, že převzal část práce středového reproduktoru specializovaný basový měnič, může si Olympica II dovolit poslat na něj signál pouze když je opravdu potřeba. Bas není tolik adrenalinový, takže možná tolik neoslíná na první poslech, na druhou stranu jej oceníte po

delším poslouchání, kdy je evidentně lépe zaintegrovaný a vyváženější ke zbytku. Ale aby nebyla mýlka, dynamika a rytmický zápal zůstává vlastní i Olympice II – nedokážu si představit, že by někdo zůstal jen tak nečinně sedět, když to tyhle reprosoustavy rozbalí naplno.

Sonus Faber neměl nikdy problém s akustickými nástroji a zejména smyčce a struny byly vždy jeho doménou. Proto se i smyčcové kvarteto v *Death is The Road to Awe* (Kronos Quartet, Clint Mansell – *The Fountain*, Nonesuch 7559-79901-2) vytasilo s perfektně zvládnutým violencellem, ze kterého byla cítit kalafuna i lak vibrujícího korpusu. Olympica II nechala slyšet i kontrast mezi organikou živého kvartetu a syntetikou pozadí, nesmíchala všechny elementy této velmi náročné náhravky do jednoho chumlu, a dech ji nezačal docházet ani v eskalujícím kakofonickém finále, které méně povedená konkurence zvládnout nedokáže.

Na co si dát pozor

Obecně je potřeba dát reprosoustavám při umístění prostor; v běžných obývacích to není vždy dosažitelné, ale alespoň se vždy snažte vycestovat s jejich skříněmi co nejdál od zdi, kam až vám partnerka a nábytek dovolí - minimalizujete tak zmatek v prvních odrazech a získáte prostornější a otevřenější zvukovou scénu a vyrovnanější frekvenční charakteristiku. Obě Olympicy *jsou* stavěny na použití v domácích podmínkách a Sonus Faber se s problémem vypořádal chytře, kdy využil do stran vyzařujícího basreflexu a směrem dozadu zešikmené ozvučnice k eliminaci některých problémů, které ve spojitosti s akustikou malých místností vznikají. V důsledku tak můžete Olympicu postavit blíže ke stěně, než bývá obvyklé, a posadit sebe také blíže, než je minimální vzdálenost diktovaná rovnostranným trojúhelníkem.

Olympica I je stavěná spíše na poslech v relativně skromných hlasitostech v blízkém poli, což nepřekvapí, protože málokdo si bude pořizovat do stometrového obýváku monitory. Chcete-li nářez, což pro Sonus Faber není problém, je potřeba se odsunout s křeslem trochu dál, jelikož zblízka začnou reproduktory hrát trochu agilně, někde na švu středů a výšek se mohou dostat vypjatější vokály a líznutí činelu až do náznaků agresivity. Dá se to částečně kompenzovat vhodně zvoleným reprokabelem, který bude na vršku frekvenční charakteristiky čistý a transparentní, ve finále můžete experimentovat s tím, jak se daný kabel bude jevit při zapojení na tu či onu dvojici bi-wiringových terminálů, popřípadě použít bi-wiring rovnou. V mém případě se například na vršku frekvenčního spektra choval u Olympicy II lépe Krautwire Mini ORG než CrystalConnect Piccolo Diamond. Kabel pochopitelně ale ovlivní i ostatní pásma, takže je potřeba hledat, dokud nenarazíte na ten, který sedne vašim uším nejlépe. Olympica II výše zmíněným trpí podstatně méně, což je automaticky dáno tím, že tady je přece jen potřeba sedět ve vzdálenosti, kde se mohou všechny měniče ve svých vyzařovacích osách bezproblémově spojit. Určitou roli může hrát i rozehranost výškových měničů, která zvláště u hedvábí přinese částečné změny v projevu – mohl to být i důvod, proč se mi jevila Olympica II na výškách o malinko kultivovanější, než Olympica I, která měla o nějakých padesát hodin méně nahráno. Rozdíl ale nebyl velký a změna kabelu se projevila daleko razantněji.

Obě Olympicy jsou svým laděním ke zvuku laskavé a zacházejí s ním v rukavičkách, takže dokáží odpustit leccjaké nectnosti nahrávek. Co neodpustí, je dynamická komprese. Olympicy dynamiku *milují* a v okamžiku, kdy je nahrávka ořezaná, nechají to slyšet v plně 'parádě'. Sami přijdete velmi rychle na to, při kterých nahrávkách si vaše uši lebedí, a při kterých začnete nervózně poposedávat a nakonec je vypnete. S částí své sbírky tak pravděpodobně zůstanete odkázáni na tichý noční poslech, kde se chybějící dynamické kontrasty milosrdně zahladí.¹⁾ To však není vina Sonus Faber, naopak, obě Olympicy zaslouží pochvalu za to, že tyto rozdíly dokáží demaskovat a nemilosrdně naservírovat – některé jiné reproduktory se totiž ani nesnaží...

Jinak není oběma modelům (třetí nebyl v době testu ještě u výrobce k dispozici) co podstatného vytknout. Dokážou-li některé reprosoustavy zaručeně působit na emoce, pak jsou to Sonus Faber Olympica. Toužíte-li po reprosoustavách, které nejen famózně vypadají, ale i famózně hrají, a jste ochotni přizpůsobit výběr zesilovače a kabelů jejich preferencím, měla by Olympica bezpochyby patřit na čelní místa nákupního seznamu.

V průběhu testu sloužil jako zdroj signálu SACD přehrávač Luxman D-08, krmící dělený zesilovač Luxman C-600f/M-600A, přístroje byly propojené symetricky Neytonem Frankfurt, stejný kabel obstarával i připojení do filtrovacího stupně IsoTek Aquarius/Evo3 Syncro. Další rozumný zesilovač, který byl k dispozici, Burmester 082, se kupodivu nechoval od luxmanního komba diametrálně odlišně – Olympicy se dají v klidu provozovat s kterýmkoli z nich.

Burmester 082 se jevil mírně tonálně otevřenější a transparentnější. Jeho dynamická explozivnost podstatně vylepšila tranzientní atak, kdy náběžná hrana instrumentů měla velmi rychlý a dramaticky razantní nástup, tak jak to bylo slyšet na strunách či base v *Sanctus Lydian* (Empire Brass Quintet, STPH 006-2). Luxman uměl lépe doznívání, nechal více slyšet tu těžko popsatelnou materii či auru, která tvoří výplň mezi muzikanty, v důsledku čehož jsem měl z hudby organičtější pocit, navzdory tomu, že Burmester byl technicky dokonalejší. Luxman projektoval hudební scénu expanzivněji do hloubky, Burmester byl prostorově o něco plošší, laterálně však byly oba zesilovače plně srovnatelné. Jako obvykle, nechejte rozhodnout své uši.

Je vidět, že možností kombinací je v případě Sonus Faber Olympica spousta a že reproduktory poměrně citlivě reagují na rozdíly v kmení a způsobu, jakým do nich přivede signál. Reprosoustavy, jako jsou tyto, si člověk nepořizuje jako spotřební zboží, Olympica má aspiraci stát se bestsellerem, s posluchačem zestárnout a přinášet mu radost po mnoho let, a proto se vyplatí nespěchat. Zamilujete-li si tyto překrásné boxy tak jako já, vyhodte všechno ostatní a začněte nepopsaným listem – čeká vás vzrušující cesta výběru předřazených komponentů se sladkou odměnou v podobě nádherného zvuku nakonec.

© Copyright - Audiodrom

(<http://www.excelia-hifi.cz>)